

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕПЛООБМІННИКІВ ПОБУТОВОГО ТЕПЛОГЕНЕРАТОРНОГО УСТАТКУВАННЯ

Автухов А.К., д.т.н., професор, Борисенко О.С., аспірант,
(ДБТУ, м. Харків, Україна)

The paper describes the peculiarities of using heat exchangers of household heat generator units.

Теплообмінник є одним з найвідповідалніших елементів теплогенераторного устаткування. Саме в теплообміннику відбувається передача енергії палива, що горить до рідини побутового тепlopостачання. Від його надійності залежить ресурс та ефективність теплогенераторного устаткування. Основним фактором, що впливає на ці показники є матеріал з якого виготовлен теплообмінник.

Для виготовлення сучасних теплообмінників побутових теплогенераторів активно використовують чавуну, сталь і мідь. Чавунні теплообмінники використовують, як у твердопаливних котлах так і газових. Але слід зауважити, що у газових котлах їх встановлюють виключно у підлогових котлах. Така особливість використання чавунних теплообмінників пов'язана з їхньою досить великою вагою. Позитивною стороною у використанні чавунних теплообмінників є те, що вони внаслідок міцності та надійності матеріалу мають достатньо тривалий термін експлуатації і практично не сприятливі до якості теплоносія, що використовується у теплогенераторній установці. Підвищений ресурс чавунних теплообмінників у порівнянні з сталевим обумовлено також тим, що у чавунного теплообмінника більш товсті стінки у порівнянні з сталевим і чавун має більшу стійкість до корозійних руйнувань. У якості недоліків чавунних теплообмінників необхідно віднести вимогливість до різниці температури між подачею і обраткою теплоносія. При перевищенні різниці температур більше 20°C між подачею і обраткою можливе руйнування секцій теплогенераторного устаткування. Достатньо велика кількість, як відчизняних так і закордонних виробників виготовляє теплогенераторне устаткування з сталевими теплообмінниками. Основні відмінності теплообмінників різних виробників полягають у їх конструктивних особливостях, хімічному складі сталі та товщині металу. Сталеві теплообмінники внаслідок, відносно невеликої ваги у порівнянні з чавунними аналогами можуть застосовуватись, як у підлогових твердопаливних, так і настінних газових теплогенераторах.

Особливість використання теплогенераторного устаткування з сталевим теплообмінником полягають у регулярному очищенні їх від накипу, що утворюється та потребності використання якісних теплоносіїв.

Мідні теплообмінники мають найвищу вартість у порівнянні з аналогами з чавуну та заліза. Таке обладнання використовують на газових теплогенераторах. Відмінність використання мідних теплообмінників полягає у підвищеній теплопровідності у порівнянні з сталевими і чавунними, що істотно підвищує ефективність роботи устаткування. Мідні теплообмінники практично не піддаються корозії і не схильні до утворення накипу та мають великий ресурс експлуатації. Але слід зазначити, що пластичність міді, вимагає більш дбайливого поводження з такими теплообмінниками. Занадто інтенсивне нагрівання теплоносія може сприяти руйнуванню теплообмінника.

Наведені особливості використання теплообмінників побутових теплогенераторних установок свідчать про те, що вибір матеріалу теплообмінника є складним завданням і вимагає врахування великої кількості факторів.